

Samfunnsfag: Veiledende nasjonale kjennetegn på måloppnåelse for standpunktvurdering etter 10. trinn

Hva er kjennetegn på måloppnåelse?

Kjennetegn på måloppnåelse er beskrivelser av kvaliteten på kompetanse i fag. Kjennetegnene tar utgangspunkt i kompetansemålene slik de er beskrevet i læreplanene. Kjennetegnene er utformet på tvers av hovedområdene i fagene for å uttrykke kompetanse i faget som helhet. Kjennetegnene må derfor brukes sammen med læreplanene.

Kjennetegn på måloppnåelse er ment å være en støtte for standpunktvurderingen og skal gi en felles nasjonal retning for vurderingsarbeidet. Kjennetegnene på måloppnåelse er utformet slik at de skal gi muligheter for lokal konkretisering og tilpasning. Samarbeid mellom kolleger om kompetansemål og kjennetegn kan bidra til en felles forståelse og et felles språk om hva elevene skal lære, og hva som kjennetegner ulik grad av måloppnåelse. Et slikt tolkningsfellesskap innebærer ikke at all vurdering skal gjøres på en bestemt måte, men at felles drøfting og forståelse av vurderingsgrunnlaget kan fremme rettferdig vurdering av kompetansen til hver enkelt elev.

Kjennetegnene er utformet på tre nivåer

Kjennetegnene er utformet på tre nivåer: for standpunktkarakteren 2 med beskrivelser av *låg* kompetanse i faget, for standpunktkarakterene 3–4 med beskrivelser av *nokså god* og *god* kompetanse i faget og for standpunktkarakterene 5–6 for beskrivelser av *mykje god* og *framifrå* kompetanse i faget. [Karakterbeskrivelsene finner dere i forskrift til opplæringsloven § 3-4.²](#)

Standpunktkarakteren gir uttrykk for kompetanse i faget og skal fastsettes på bakgrunn av de samlede kompetansemålene i faget. En elev kan vise kompetanse på ulike nivåer i matrisen. Elevene bør gjøres kjent med kjennetegn på måloppnåelse på et tidlig tidspunkt i opplæringen, slik at de vet hva som forventes av dem når standpunktkarakteren skal fastsettes. Kjennetegnene, brukt sammen med læreplanen, skal hjelpe læreren til å vurdere elevens samlede kompetanse i faget.

Kjennetegnene skal være til støtte for standpunkt, men bør også brukes underveis i opplæringen:

- Presenter og diskuter kjennetegnene med dine elever tidlig i opplæringen slik at de forstår hva som forventes av dem ved avslutningen av opplæringen. I dialogen mellom lærer og elev er det viktig å formulere realistiske mål tilpasset den enkelte.
- Bruk kjennetegnene underveis i dine tilbakemeldinger til elevene, slik at de vet *hvor de er* og *hvor de skal*, og *hvordan de skal komme seg til målet*.
- La elevene vurdere seg selv med utgangspunkt i kjennetegnene.

Samfunnsfag: Veiledende nasjonale kjennetegn på måloppnåelse for standpunktvurdering etter 10. trinn

Kjennetegn på måloppnåelse tar utgangspunkt i kompetansemålene slik de er beskrevet i læreplanene og er beskrivelser av kvaliteten på kompetanse i fag. Kjennetegnene i samfunnsfag er laget for å gi læreren støtte til å vurdere elevens samlede kompetanse i faget. Inndelingen i kategoriene «*fakta, begreper og anvendelse*» og «*vurdere og argumentere*» er ment som verktøy for å kunne gjøre dette på tvers av hovedområdene i læreplanen. Kjennetegnene må leses horisontalt for å lese progresjonen mellom de ulike nivåene og vertikalt for å finne elevens samlede kompetanse. Se kompetansemålene og kjennetegnene i sammenheng og diskuter kjennetegnene med dine kollegaer.

	Karakteren 2	Karakterene 3 og 4	Karakterene 5 og 6
Fakta, begreper og anvendelse	<p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> - gjengir deler av relevant innhold i faglige framstillinger - bruker noen fagbegreper og noe fagkunnskap og kan vise til enkle, relevante eksempler - beskriver noen forskjeller og likheter knyttet til faglige tema 	<p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> - gjengir relevant innhold i faglige framstillinger - bruker fagbegreper, fagkunnskap og eksempler i relevante sammenhenger - beskriver sentrale forskjeller og likheter knyttet til faglige tema 	<p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> - gjengir relevant og sentralt innhold i faglige framstillinger - bruker og forklarer faglige begreper og modeller og problematiserer og utvikler relevante framstillinger med eksempler - beskriver sentrale forskjeller og likheter knyttet til faglige tema på en presis og nyansert måte
Vurdere og argumentere	<p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> - argumenterer ut fra antakelser om årsak og virkning - gjengir deler av andres argumentasjon og gir uttrykk for egne meninger - finner lett tilgjengelig informasjon i ulike typer kilder og gjengir denne informasjonen 	<p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> - argumenterer og vurderer ut fra forståelse av årsak og virkning - gjengir hovedtrekk i andres argumentasjon og begrunner egne meninger - finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en hensiktsmessig måte 	<p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> - argumenterer og vurderer ut fra forståelse av komplekse årsaks- og virkningsforhold - argumenterer saklig for egne og andres synspunkter ut fra ulike perspektiver og ulik forståelse - finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte

Karakteren 1 uttrykker at eleven viser lavere måloppnåelse enn det som det er gjort greie for ovenfor.